

Propaganda místo novinářiny, Z novinářů agitátoři. Případ USA

- CZ24 News | 4. března 2024

USA: Před sto lety napsal významný americký novinář Walter Lippmann, že krize západní společnosti je krizí novinářiny. Z novinářů se podle něj stali agitátoři, kteří rezignovali na svoji povinnost publikovat zprávy.

Období první světové války bylo v USA zatěžkávací zkouškou pro svobodu slova. Vláda přijala po vypuknutí války zákon o pobuřování, který zakazoval „neloajální jazyk vůči vládě Spojených států“. Ústavní soud v několika rozhodnutích zákon o pobuřování podpořil.

Nejlepší zkouška pravdy

Ale nesouhlasná stanoviska soudců, kteří již v té době tvrdili, že „nejlepší zkouškou pravdy je síla myšlenky“, nezapadla. Jejich argumentace inspirovala ten samý soud, aby o padesát let později svoje rozhodnutí z doby první světové války zvrátil. Jedním z autorů nesouhlasného stanoviska, které je dodnes hojně citováno, byl i soudce Louis Brandeis, jehož rodiče pocházeli z Prahy.

Americká vláda v době první světové války vytvořila takzvaný výbor pro veřejné informace, do jehož čela se postavil George Creel. Činnost výboru pro veřejné informace byla později vládní komisí popsána jako nejúčinnější válečná propaganda, jakou kdy svět viděl. Možná i proto přijali po druhé světové válce v Americe zákon, který zakazoval státní propagandu cílenou na vlastní občany.

Svoboda a tisk

Walter Lippmann byl americký novinář, který se narodil na sklonku 19. století. Dvakrát obdržel Pulitzerovu cenu. V jednom ze svých pamfletů kritizoval činnost novinářů za první světové války. Pamflet nese název „Svoboda a tisk“ a píše s v něm:

Překlad, zkrácení, mezititulky autor.

Každý den si běžní lidé uvědomují, že se musí vypořádat s otázkami, které jsou složitější než to, na co je připravila škola. Vědí, že jim nemohou porozumět, pokud nemají rychle a neustále k dispozici fakta. Stále více se cítí zmateni, protože fakta nejsou k dispozici. Současná krize západních demokracií je krizí novinářiny.

Nesouhlasím s těmi, kdo si myslí, že jediným důvodem je korupce. Korupce je jistě hodně, ale korupce nevysvětluje současný stav žurnalistiky. Nyní existuje tolik malichernosti a téměř neuvěřitelné stupidity v tom takzvaném svobodném tisku. Ale je to malichernost běžná mezi lidmi, mezi muzikanty, básníky a číšníky.

Novinář jako agitátor

Po vypuknutí války začali editoři věřit, že jejich největší povinností není reportovat, ale poučovat, nepublikovat zprávy, ale zachránit civilizaci. Jako angličtí králové se jmenovali Ochránci víry. Po dobu pěti let neexistovalo ve světě svobodné veřejné mínění. Zdá se, že po podpisu mírové dohody složili Američané slib, že již nikdy nebudou sami myslet. Ta menšina, která je hrdě připravena za Američany myslet, a nejen to, je si jista, že sama ví, jak za ně myslet, přijala teorii, že lidem by mělo být sděleno, co je pro ně dobré.

Práce novináře se tak změnila na práci kazatele, proroka nebo agitátora. Současná teorie americké novinářiny je taková, že pravda musí být obětována, pokud si někdo myslí, že civilizace takovou oběť potřebuje. Věří, že osvěta je důležitější než pravda. Věří tomu hluboce, agresivně a neúnavně. Chlubí se tím.

Zákeřná doktrína

Ale to není nic jiného než další z řady příkladů doktríny, podle které účel světí prostředky. Lidstvo nikdy nevymyslelo zákeřnější pravidla fungování než je tato doktrína. Nejdestruktivnější formou nepravdy je faleš a propaganda těch, kteří mají hlásit zprávy. Když si ti, kdo kontrolují stránky novin, přivlastní právo rozhodovat podle svého svědomí, co má být publikováno a za jakým účelem, je demokracie v ohrožení.

Teorie naší Ústavy, napsal soudce Holmes, říká, že pravda je jedinou věcí, na jejímž základě je možné bezpečně plnit lidská přání. Proto ti, kdo si myslí, že publikace zpráv podle vlastních názorů má přednost před pravdou, útočí na základy našeho ústavního systému.

Osobní odvaha

Ale odpor proti setrvačnosti profese, institucionální kacířství a ochota nechat se radši vyhodit než psát něco, čemu člověk nevěří, nečekají na nic jiného než osobní odvahu. Bez ní bude každé řešení obtížné.

Zdroje:

(1) [Walter Lippmann: Liberty and the News](#)

Zpracoval: S.Spurný/syrzdarmaCz

[ZDROJ](#)